

Aprobat
prin Hotărîrea Curții de Conturi
nr. 14 din 12 martie 2013

**Raportul de activitate
al Curții de Conturi pe anul 2012**

Cuprins

Lista abrevierilor

Cuvânt înainte

Misiune și obiective

Organizare și funcționare

Activitate de audit

Performanțe obținute

Abateri și iregularități

Implementarea recomandărilor

Audituri semnificative

Activități conexe

Activitate juridică

Resurse umane

Alte activități

Colaborare internațională

Organizații de profil

Cooperare bilaterală

Asigurarea transparenței

Consiliul consultativ

Cooperarea cu societatea civilă

Accesul la informație

Gestiune financiară

Cooperarea cu Parlamentul

Perspectivă și provocări

Anexa nr.1. Lista materialelor remise organelor de drept

Anexa nr.2. Indicatorii pentru evaluarea activității de audit

Lista abrevierilor

APC – autorități publice centrale

APL – autorități publice locale

BASS – bugetul asigurărilor sociale de stat

BM – Banca Mondială

BS – bugetul de stat

CCCEC – Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției
(actualmente Centrul Național Anticorupție – **CNA**)

CCRM – Curtea de Conturi a Republicii Moldova

CSI – Comunitatea Statelor Independente

FAOAM – fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală

ISA – instituție supremă de audit

Î.M. – întreprindere municipală

Î.S. – întreprindere de stat

Î.S. „AIC” – Întreprinderea de Stat „Aeroportul Internațional Chișinău”

ONAS – Oficiul Național de Audit al Suediei

PDS – Plan de Dezvoltare Strategică

PNUD – Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare

S.A. – societate pe acțiuni

TI – tehnologii informaționale

UAT – unitate administrativ-teritorială

CUVÎNT ÎNAINTE

Îmi face o deosebită plăcere să vă prezint Raportul anual de activitate al Curții de Conturi pe anul 2012.

Informațiile cuprinse în Raport oferă o imagine de ansamblu a activității desfășurate și realizările obținute de către instituția supremă de audit din republică în anul 2012. Raportul a fost elaborat pentru transpunerea în practică a principiilor transparenței, responsabilității, bunelor practici europene de profil și Standardelor Internaționale de Audit ale Instituțiilor Supreme de Audit (ISSAI).

În conformitate cu prevederile Legii Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008, în anul 2012, Curtea de Conturi a exercitat controlul asupra formării, administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și administrării patrimoniului public prin realizarea auditurilor independente, credibile, transparente și profesionale, în scopul promovării înaltelor standarde de management financiar public.

În anul 2012, activitatea Curții de Conturi a fost marcată de asigurarea continuității procesului de implementare a Planului de Dezvoltare Strategică pe anii 2011-2015. Ne-am confruntat cu noi provocări privind consolidarea instituției în procesul de preluare a bunelor practici în domeniul auditului extern, precum și de asigurare a raportului cost-eficiență și a plusvalorii activității instituției.

Raportul de activitate pe anul 2012 prezintă rezultatele activităților specifice de audit, implementării politicii financiare, realizările din domeniul dezvoltării resurselor umane, promovării imaginii instituției și asigurării transparenței activității acesteia etc. În calitatea sa de membru al organizațiilor internaționale în domeniu (INTOSAI, EUROSAI), Curtea de Conturi a fost reprezentată la diferite reuniuni de lucru și conferințe internaționale, informații succinte fiind prezentate, de asemenea, în prezentul Raport.

În anul 2012, Curtea de Conturi a verificat, pentru exercițiul bugetar al anului 2011, un număr de 369 de entități publice la care a realizat 35 de misiuni de audit, fiind adoptate 35 de hotărâri, prin care au fost aprobate 51 de rapoarte de audit. Constatările și concluziile Curții de Conturi rezultate în urma acestor acțiuni de verificare sînt prezentate detaliat în Raportul anual pe anul 2011.

Activitatea de an cu an a instituției scoate în evidență probleme și disfuncționalități sistemice. Recomandările Curții de Conturi oferă Legislativului și Executivului premise tangibile pentru generarea de modificări și schimbări graduale și

substanțiale în materie legislativă și normativă, pentru redresarea situației în domeniul regularității gestionării banului public.

Modernizarea și dezvoltarea instituției este un scop primordial, care va duce nemijlocit la îmbunătățirea calității muncii de audit, generarea rapoartelor de o eficiență incontestabilă, identificarea și verificarea oportună a domeniilor de risc sporit și de interes public.

Cu respect,

Serafim URECHEAN
Președintele Curții de Conturi

MISIUNE ȘI OBIECTIVE

Misiune

Exercitarea misiunilor de audit independente, credibile, transparente și profesionale asupra administrării resurselor financiare și patrimoniului public, în scopul promovării standardelor înalte de management financiar spre beneficiul cetățenilor Republicii Moldova.

Viziune

Un audit mai bun asigură o responsabilitate mai mare și o gestionare eficientă a finanțelor publice.

Valori

Independență – Transparență – Integritate – Competență – Tenacitate – Dinamism – Cooperare – Învățare de la alții – Eficacitate – Respectul față de persoană – Legalitate.

Principii

Principii fundamentale	Principii de conduită	Managementul carierei	Obiectivele profesiei
Supremația legii	Integritate	Recrutare	Credibilitatea informațiilor
Legalitate	Imparțialitate	Evaluare	Confidențialitate
Obiectivitate	Competență profesională	Promovare	Calitatea activității
Independență	Conduită profesională	Formare profesională continuă	Încredere și securitate
Transparență	Neutralitate politică	Perfecționare profesională	Evitarea conflictului de interese

Performanță și profesionalism

Subordonare ierarhică

Recompensarea performanței

Comportament necorupt

Obiective strategice de dezvoltare

Maturitate instituțională

Profesionalism mai mare

Să facem mai multe la un cost mai mic

Consolidarea unei mai mari răspunderi și transparențe interne și externe

Obiective generale de activitate

Evaluarea regularității, legalității, conformității, economicității, eficienței și eficacității gestionării resurselor financiare publice și a patrimoniului public

Promovarea standardelor, recunoscute internațional, privind transparența și responsabilitatea în domeniul managementului finanțelor publice

Asigurarea transparenței prin informarea autorităților publice și societății despre planurile strategice și anuale, despre constatări și recomandări

Certificarea personalului cu atribuții de audit public

ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE

Care este statutul Curții de Conturi?

Curtea de Conturi a Republicii Moldova este unica autoritate publică a statului care exercită controlul asupra formării, administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și administrării patrimoniului public prin realizarea auditului extern în sectorul public.

Curtea de Conturi dispune de independență organizațională, funcțională, operațională și financiară și nu poate fi direcționată sau controlată de nici o persoană fizică sau juridică.

Ce tipuri de audit efectuează Curtea de Conturi?

- Auditul regularității
- Auditul performanței
- Alte tipuri de audit (auditul TI ș.a.)

Care sînt domeniile supuse auditului?

Curtea de Conturi efectuează anual auditul rapoartelor Guvernului privind executarea din exercițiul bugetar expirat:

- a bugetului de stat;
- a bugetului asigurărilor sociale de stat;
- a fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală.

Curtea de Conturi poate să verifice utilizarea resurselor alocate de Uniunea Europeană, de partenerii de dezvoltare și de alți donatori ale căror resurse au fost incluse în bugetul de stat sau în bugetele unităților administrativ-teritoriale.

Domenii supuse auditului:

- formarea și utilizarea resurselor bugetului de stat, ale bugetului asigurărilor sociale de stat, ale bugetelor unităților administrativ-teritoriale, ale fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, inclusiv:
  - formarea și gestionarea datoriei publice, respectarea garanțiilor guvernamentale pentru creditele interne și externe;

- utilizarea de către instituțiile publice a granturilor și finanțelor alocate de donatorii externi pentru realizarea programelor la care participă Republica Moldova;
- utilizarea alocațiilor bugetare pentru investiții, a subvențiilor și altor forme de asistență financiară din partea statului;
- administrarea și gestionarea patrimoniului public;
- procesul de privatizare a patrimoniului statului și de asigurare a activității de postprivatizare;
- administrarea și utilizarea resurselor naturale;
- ținerea evidenței contabile și raportarea financiară;
- activitatea altor organe de control/audit financiar public, precum și a sistemelor de control intern;
- alte domenii de activitate raportate, prin legi organice, la competența Curții de Conturi.

Care sînt entitățile supuse auditului?

- autoritățile administrației publice centrale și locale;
- instituțiile și organizațiile finanțate din bugetul public național;
- agenții economici al căror capital social este de stat în întregime sau în al căror capital social cota statului este mai mare de 50%;
- alte entități, în conformitate cu legislația.

Cum sînt desfășurate misiunile de audit?

Auditul public extern se efectuează în conformitate cu legislația Republicii Moldova, cu actele interne, cu standardele proprii de audit, adoptate pe baza standardelor internaționale de audit (INTOSAI).

Cum sînt prezentate rezultatele activității de audit?

Aprobarea: Rapoartele de audit se examinează în ședințele publice ale Plenului. Rapoartele și hotărârile Curții de Conturi asupra acestora se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în decurs de 15 zile de la data aprobării/adoptării.

Remiterea: Rapoartele de audit se remit entității auditate, organelor ierarhic superioare, inclusiv Președintelui Republicii Moldova, Parlamentului, Guvernului, organelor de urmărire penală.

Monitorizarea: Hotărârile Curții de Conturi asupra rapoartelor de audit sînt oficiale și executorii pentru toate autoritățile publice și pentru toate persoanele fizice și juridice. Entitățile verificate și alte instituții vizate în hotărârile Curții de Conturi sînt obligate să informeze despre implementarea recomandărilor și/sau executarea cerințelor în termenul stabilit.

Cum este organizată Curtea de Conturi ?

Curtea de Conturi este constituită din conducere, Plen și aparat. Curtea de Conturi, la necesitate, poate avea subdiviziuni în unitățile teritoriale autonome cu statut special, determinat conform Constituției Republicii Moldova.

Conducerea

Conducerea Curții de Conturi se exercită de Președintele Curții de Conturi. În cazul absenței Președintelui Curții de Conturi, atribuțiile acestuia sînt exercitate de vicepreședintele Curții de Conturi.

Președintele

Președintele Curții de Conturi se numește de Parlament pe un termen de 5 ani, la propunerea Președintelui Parlamentului, cu votul majorității deputaților aleși.

Vicepreședintele

Vicepreședintele Curții de Conturi se desemnează de către Parlament, la propunerea Președintelui Curții de Conturi, din numărul membrilor acesteia.

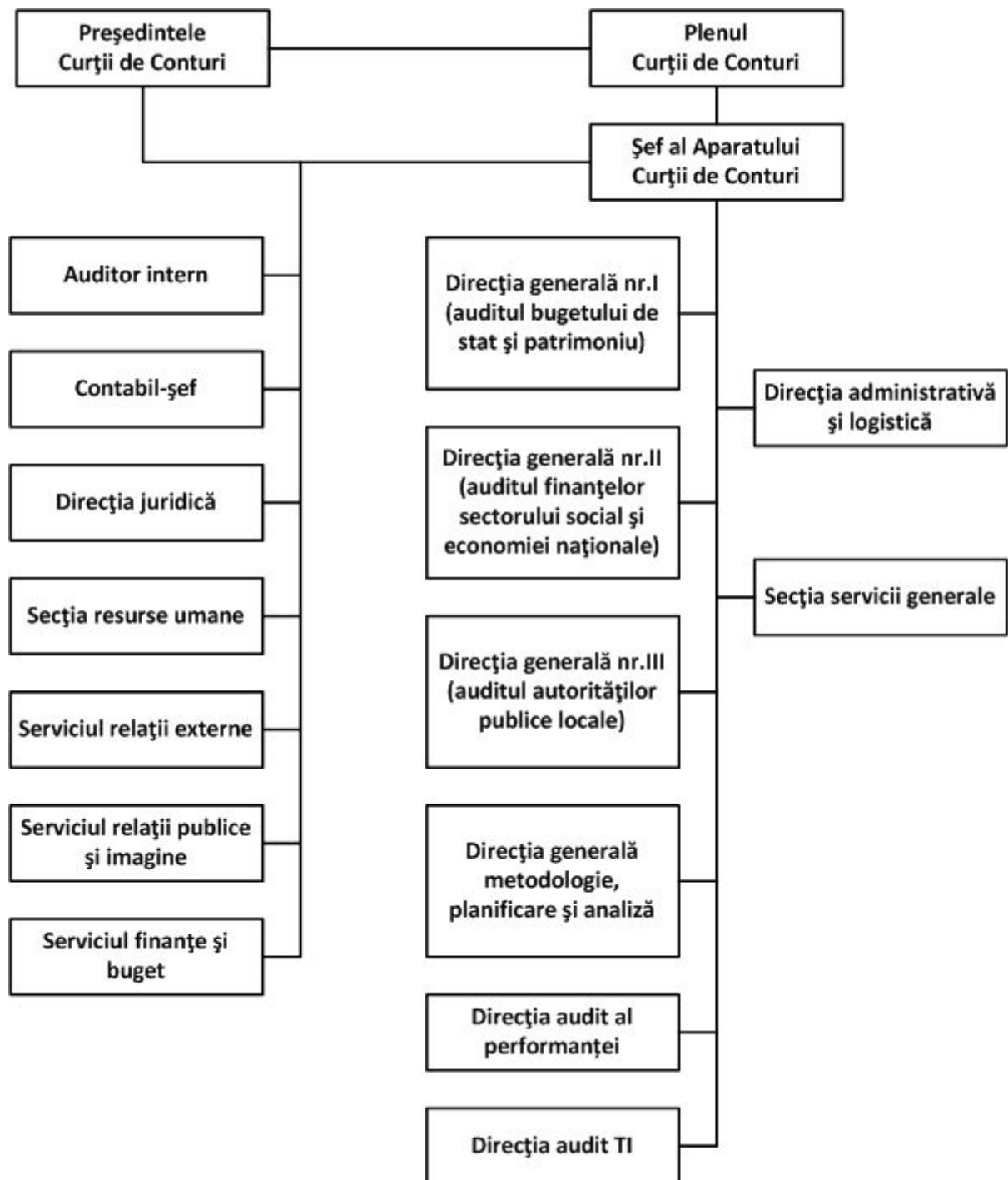
Plenul

Plenul Curții de Conturi este organ colegial, alcătuit din 7 membri, inclusiv Președintele și vicepreședintele Curții de Conturi. Membrii Curții de Conturi se numesc de Parlament, la propunerea Președintelui Curții de Conturi, pe un termen de 5 ani, cu votul majorității deputaților aleși.

Aparatul

Curtea de Conturi își desfășoară activitatea prin personalul cu atribuții de audit public, personalul de specialitate și personalul tehnic. Personalul de specialitate acordă asistență personalului cu atribuții de audit public în exercitarea competenței Curții de Conturi. Numărul de personal al Curții de Conturi se aprobă de Parlament.

Organigrama

ACTIVITATE DE AUDIT

Performanțe obținute

Potrivit Programului activității de audit a Curții de Conturi, în perioada raportată, au fost realizate **35** de misiuni de audit la **369** de entități, finalizate cu aprobarea a **51** de Rapoarte de audit, din care:

- **44 de rapoarte de audit al regularității**, care conțin rezultatele atestării situației financiare a entității supuse auditului, ce include examinarea și evaluarea rapoartelor financiare și exprimarea opiniilor referitor la aceste rapoarte; atestarea situațiilor financiare ale administrării mijloacelor publice în ansamblu; auditul sistemelor și tranzacțiilor financiare, inclusiv evaluarea conformității cu statutul și regulamentele aplicabile;
- **5 rapoarte de audit al performanței**, care reflectă rezultatele evaluării independente a activității entității supuse verificării și/sau a unui program, abordarea fiind orientată atât pe rezultatele obținute, în contextul economicității, eficienței și eficacității utilizării resurselor, cât și pe abordarea privind problemele identificate;
- **2 rapoarte de audit TI**, care conțin rezultatele evaluării sistemelor TI privind protejarea activelor entității și a utilizării acestora pentru asigurarea securității și integrității datelor, precum și pentru realizarea eficientă a obiectivelor operaționale.

Deși în anul 2012 numărul de rapoarte aprobate de Curtea de Conturi a fost în diminuare, comparativ cu anul 2011, aria de auditare a fost extinsă, astfel numărul entităților supuse verificării fiind în creștere cu **20%** față de anul precedent. Cele expuse denotă o abordare mai complexă a unor audituri realizate.

Rapoarte pe tipuri de audit	2011	2012
Regularitate	57	44

Performanță	5	5
TI	2	2

Ca și în anul precedent, în numărul total al entităților verificate, ponderea cea mai semnificativă revine autorităților publice locale – **52%**, fiind urmate de instituțiile publice din subordinea autorităților publice centrale – **27%**.

Categoriile de entități supuse auditului	2011	2012
Autorități publice centrale	30	19
Instituții publice	64	99
Autorități publice locale	162	192
Întreprinderi de stat/Societăți pe acțiuni	34	40
Altele	33	19
Total	323	369

Din numărul total de entități verificate în anul 2012, au fost supuse auditului regularității **329** de entități, auditului performanței - **35** de entități, și auditului TI – **5** entități.

De menționat că, din numărul total al misiunilor de audit, la solicitarea fracțiunilor parlamentare, s-au efectuat **2** misiuni de audit, iar potrivit angajamentelor asumate față de donatori - **2** misiuni de audit.

Opinii de audit

În urma realizării misiunilor de audit al regularității, auditorii au exprimat **45** de opinii asupra conformității situațiilor financiare și **46** de opinii asupra regularității gestionării mijloacelor publice și administrării patrimoniului public. Concomitent, în funcție de tematica și scopul auditului, au fost formulate **28** de concluzii.

Opinii privind situațiile financiare	2011	2012
opinie fără rezerve	30	31

opinie cu rezerve	23	14
opinie contrară	8	0
Opinii privind regularitatea	2011	2012
opinie fără rezerve	14	23
opinie cu rezerve	44	22
opinie contrară	4	1

Abateri și iregularități

Constatările de audit au scos în evidență o tendință negativă în gestionarea mijloacelor și patrimoniului public, dar și la raportarea financiară. Valoarea neregulilor și abaterilor constatate a însumat **7,7 mld. lei**, majorându-se de 2,3 ori, comparativ cu perioada anterioară.

Abateri și iregularități	mil. lei
Abateri și erori constatate în procesul de elaborare și planificare bugetară	515,7 6,6%
Încălcări de ordin legislativ-normativ generatoare de prejudicii	568,2 7,4%
Deficiențe, inclusiv de ordin legislativ-normativ, legate de utilizarea mijloacelor și patrimoniului public, fără respectarea condițiilor de economicitate, eficiență și eficacitate	428,2 5,6%
Abateri de ordin legislativ-normativ la care nu poate fi cuantificat impactul valoric	2650,3 34,4%
Abateri financiar-contabile	3420,4 44,3%
Alte încălcări care nu au fost indicate în alte puncte	123,8 1,6%

Total

7706,6

Analogic perioadei precedente, preponderente sînt neregulile ce ţin de organizarea și raportarea financiară, acestea constituind **44,3%** din totalul abaterilor, fiind urmate de abaterile de ordin legislativ-normativ (procedurale) –**34,4%**. Încălcările generatoare de prejudicii au însumat **568,2 mil. lei (7,4 %)**, inclusiv constatate la administrarea veniturilor bugetare – de **461,3 mil. lei**.

În perioada menționată, entitățile supuse auditului au remediat deficiențe și nereguli la gestionarea patrimoniului în valoare de **328,4 mil. lei**, precum și în evidența contabilă - de **97,6 mil. lei**.

Implementarea recomandărilor

În anul 2012, Curtea de Conturi a înaintat **3818** recomandări, la **57%** dintre care nu a expirat termenul de executare. Nivelul de executare a recomandărilor înaintate pe parcursul anului 2012, cu termenul de executare în perioada de referință, este de **46,6%**. Concomitent, nu au fost executate/implementate **875** de cerințe/recomandări (**53,4%**), procesul de executare fiind monitorizat în continuare de Curtea de Conturi. Astfel, situația constatată la capitolul executarea cerințelor și implementarea recomandărilor rămîne a fi îngrijorătoare.

Monitorizarea executării cerințelor și implementării recomandărilor

Cerințe și recomandări	2011	2012	%
executate	1093	765	46,6
neexecutate	872	875	53,4
cu termenul neexpirat		2178	57,0
Total	1965	3818	100

Este evident că neexecutarea cerințelor și neimplementarea recomandărilor compromise responsabilitatea și corectitudinea de care urmează să dea dovadă

conducerea entităților la capitolul utilizarea fondurilor publice, dar și reduce rolul Curții în promovarea bunelor practici de guvernare.

Nivelul relativ redus de executare a hotărârilor îngrijorează nu numai Curtea de Conturi, dar și partenerii strategici externi, precum și societatea civilă din țară.

În pofida situației constatate, chiar și executarea parțială a cerințelor și implementarea recomandărilor au contribuit la consolidarea cadrului legislativ-normativ în domeniile: bugetar-fiscal, de îmbunătățire a calității serviciilor publice, precum și a prestațiilor în sistemul de asigurări sociale. De asemenea, au fost operate completări și modificări în mai multe acte normative, care urmează să asigure o mai bună gestiune a patrimoniului public.

Audituri semnificative

Efectuarea auditurilor obligatorii

Similar anilor precedenți, în anul 2012, Curtea de Conturi și-a direcționat activitatea de audit primordial asupra efectuării auditului rapoartelor Guvernului privind executarea din exercițiul bugetar expirat:

- 1) a bugetului de stat;
- 2) a bugetului asigurărilor sociale de stat;
- 3) a fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală.

În rezultatul efectuării auditului execuției celor două bugete (BS și BASS), fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, precum și la unele instituții publice implicate în execuția bugetară a acestora, au fost aprobate **23** de rapoarte de audit.

Principalele concluzii de audit, care se regăsesc în rapoartele menționate, sînt:

- Rapoartele Guvernului privind executarea bugetului de stat, bugetului asigurărilor sociale de stat și a fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală prezintă în mod fidel, sub toate aspectele semnificative, situația financiară la 31 decembrie 2011, precum și rezultatele operațiunilor conturilor și fluxurilor de numerar pentru exercițiul încheiat la această dată. *Prin urmare, Curtea de Conturi a exprimat opinii fără rezerve cu privire la conturile de execuție a bugetului de stat, bugetului asigurărilor sociale de stat și fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală.*
- În exercițiul bugetar expirat, execuția principalilor indicatori bugetar-fiscali relevă indici încurajatori referitor la activitatea economiei interne, fiind în creștere veniturile la bugetul public național. Deficitul bugetar și datoria

publică, deși au crescut în valoare nominală, au scăzut ca pondere în PIB. Cu toate acestea, problemele constatate de audit evidențiază necesitatea:

- armonizării cadrului legal în materie de proces bugetar, îmbunătățirii capacităților de planificare bugetară a veniturilor și cheltuielilor;
- consolidării continue a capacităților de administrare fiscală și vamală, în vederea acumulării eficiente a veniturilor la bugetul public național, inclusiv la componenta reducerea restanțelor la bugetul public național, ținându-se cont de faptul că acestea au o tendință de majorare;
- eficientizării procedurilor de estimare a riscurilor în cadrul organelor fiscale, care ar elimina caracterul subiectiv și lipsa de substanță a unor controale, dar ar duce și la identificarea faptelor de evaziune fiscală;
- eficientizării activității principalelor instituții abilitate de lege în lupta contra evaziunii fiscale și în activitatea de descoperire a cazurilor de evaziune fiscală;
- accelerării procesului de implementare a sistemului de management financiar și control, care ar asigura buna guvernare a banilor publici.

Auditul gestiunii financiare în cadrul UAT

O altă activitate de audit semnificativă o reprezintă gestiunea fondurilor publice în cadrul UAT. Abordarea de audit a fost orientată spre evaluarea conformității procesului bugetar, inclusiv: elaborare, aprobare, executare și raportare.

Strategia Curții de Conturi a fost axată pe extinderea atât a ariei entităților locale supuse auditului, cât și a tematicii, prin cuprinderea a mai multor APL (de nivelul întâi). Rezultatele auditurilor efectuate denotă că Curtea de Conturi a avut o preocupare și o abordare corectă, cele mai multe deficiențe fiind constatate anume la aceste autorități. Auditurile realizate, inclusiv o misiune de audit la solicitarea unei fracțiuni parlamentare, s-au finalizat cu aprobarea a **12** rapoarte de audit¹.

Concluzia principală cuprinsă în rapoartele de audit constă în faptul că gestiunea finanțelor publice locale se efectuează cu abateri și iregularități, ceea ce se confirmă prin următoarele:

- procesul de evaluare și prognozare bugetară este periclitat de o identificare neconformă și o subestimare a materiei/bazei impozabile și, respectiv, a veniturilor formate de APL. Nu întrunesc credibilitatea suficientă și nu sînt fundamentate pe măsură și cheltuielile bugetelor respective, acestea fiind, de

---

¹Rapoartele auditurilor bugetelor UAT din raioanele: Briceni; Edineț; Ștefan Vodă; Cahul; Basarabeasca; Strășeni; Glodeni; Rîșcani; Dubăsari; UTA Găgăuzia și mun. Chișinău.

regulă, în mărimi suprasolicitate. Consecințele acestor slăbiciuni instituționale, în rezultatul nevalorificării potențialului economico-financiar aferent formării bazei de venituri și, respectiv, diminuării indicilor fiscal-bugetari, precum și cheltuielile exagerate determină autoritățile centrale, mai cu seamă Ministerul Finanțelor, să sprijine financiar bugetele locale din contul bugetului de stat. Acest flagel, implicit, amplifică dezechilibrele bugetare per ansamblu;

- factorii responsabili din cadrul APL nu au fost preocupați de o administrare riguroasă a veniturilor proprii, astfel auditul constatând că doar la circa 1/3 din bugetele locale, mai cu seamă în cadrul bugetului mun. Chișinău taxele/impozitele suplimentare constituind peste **0,4 mld. lei**;
- gestiunea cheltuielilor și managementul financiar-contabil continuă să fie afectate de imprudență și iregularități.

În contextul politicilor de descentralizare și regionalizare, Curtea de Conturi se pronunță pentru consolidarea continuă a autonomiei decizionale și financiare în cadrul autorităților publice locale în spiritul standardelor eurocomunitare.

Audituri, efectuate în cadrul angajamentelor internaționale

Pentru implementarea reformelor structurale, bugetul de stat beneficiază anual de **asistență financiară din partea partenerilor străini**. În conformitate cu prevederile unor acorduri de finanțare, încheiate între Guvernul Republicii Moldova și donatori, Curtea de Conturi are obligația să supună auditului fondurile respective, cu efectuarea auditurilor performanței acestora.

Astfel, potrivit Matricei de politici a Programului de susținere a politicilor în domeniul aprovizionării cu apă, în anul 2012, Curtea de Conturi a realizat două misiuni de audit, finalizate cu aprobarea a două rapoarte:

1. *Raportul auditului performanței „Pentru ca beneficiile scontate privind reabilitarea și construcția sistemelor de aprovizionare cu apă potabilă și canalizare să fie atinse, sînt necesare îmbunătățiri în gestionarea mijloacelor publice destinate realizării acestora, precum și a sistemului de management în cadrul autorităților publice responsabile de implementarea proiectelor în domeniul vizat”.*
2. *Raportul auditului în domeniul mediului „Aprovizionarea cu apă și canalizarea localităților”.*

Mesajul-cheie al acestor două rapoarte de audit este că incapacitatea de absorbție a fondurilor în cadrul proiectelor investiționale, precum și managementul inefficient al acestora rămîn a fi problemele actuale la nivelul tuturor actorilor implicați în acest proces, dar și în general pentru societate, ținîndu-se cont de faptul că nu se beneficiază de produsul final preconizat.

Totodată, în anul 2012, Curtea de Conturi, în calitatea sa de **membru al Grupului de lucru EUROSAI**, a aprobat:

„Raportul auditului regularității gestionării și utilizării fondurilor publice pentru organizarea, funcționarea și dezvoltarea sistemului protecției civile și prevenirea situațiilor excepționale pe exercițiul bugetar 2011 la Serviciul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale și la unele instituții din subordine”.

Raportul conține o imagine a problemelor și deficiențelor cu care se confruntă sistemul protecției civile din Republica Moldova.

Efectuarea auditului gestionării patrimoniului public

O direcție importantă în activitatea Curții de Conturi o constituie efectuarea auditului gestionării patrimoniului public. Pe parcursul perioadei raportate, Curtea de Conturi a aprobat **10** rapoarte de audit care vizau acest subiect, din care **3** rapoarte de audit al performanței.

Aspectul privind gestionarea patrimoniului public a fost abordat în cadrul auditurilor efectuate la autoritățile administrației publice centrale, precum și la autoritățile administrației publice locale.

Principalele constatări au relevat necesitatea:

- înregistrării la organul cadastral a patrimoniului proprietate publică;
- îmbunătățirii managementului:
  - la gestionarea patrimoniului în cadrul Î.S., Î.M. și S.A.;
  - la transmiterea în locațiune a patrimoniului public;
  - la înstrăinarea/privatizarea patrimoniului public;
- sporirii aportului membrilor Consiliilor de administrație ale Î.S. și al reprezentanților statului în S.A.

Un domeniu semnificativ, supus auditului Curții de Conturi la capitolul gestionarea patrimoniului public, a fost cel al aviației civile, domeniu relevant atât pentru dezvoltarea economiei naționale, cât și pentru cetățenii țării în parte.

Rapoartele de audit privind gestionarea patrimoniului public la cele 6 entități din domeniul aviației civile relevă existența dificultăților:

- la nivel de politici privind tarifele/taxele pentru serviciile prestate în domeniul respectiv, condiționând majorarea nejustificată a acestora. Este necesară armonizarea cadrului legislativ-normativ ce reglementează aspectul respectiv, dar și o implicare activă în soluționarea problemei a Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor;
- în managementul entităților, în special, în domeniul achiziționării și instalării unor echipamente, care reprezintă riscuri majore de disfuncționalitate și, în final, nu sînt sau nu pot fi utilizate conform destinației.

Ținând cont de multiplele iregularități, legate de darea/luarea în locațiune a patrimoniului, Curtea de Conturi a inițiat și a efectuat un *audit al performanței patrimoniului dat/luat în locațiune de către autoritățile publice și societățile comerciale cu capital integral sau majoritar public*. Pe lângă constatarea în cadrul auditului a curenților de ordin legislativ-normativ, legate de modul de transmitere în locațiune a patrimoniului public, lipsa unor politici tarifare corespunzătoare la entitățile verificate, multiplele abateri de la prevederile legale, Curtea de Conturi a depistat și cazuri cu suspiciuni de fraudă.

Misiunile de audit în domeniul gestionării patrimoniului la entitățile economice relevă probleme majore legate de salarizarea top-managementului și membrilor consiliilor societăților pe acțiuni. Ca urmare, Curtea de Conturi a inițiat și a efectuat *auditul performanței privind eficiența activității reprezentanților statului în societățile economice și salarizarea lor*.

Constatările Curții de Conturi la acest capitol au dezvăluit că metodele de stimulare și de motivare a managerilor, reprezentanților statului și ai autorităților administrației publice centrale, membrilor consiliilor societăților nu sînt justificate și ajustate la performanțele de activitate economico-financiară a entităților economice.

La acest capitol, Curtea de Conturi salută reacția Guvernului, care a propus Parlamentului, spre aprobare, modificări ale cadrului legal privind salarizarea managerilor entităților.

În același timp, Curtea de Conturi relevă necesitatea stringentă a ajustării cadrului legal, pentru a reglementa cerințe bine definite față de activitatea reprezentanților statului, membrilor consiliilor societăților și structurilor executive, sistemul lor de recompensă, dar și ar limita participarea concomitentă a unora și acelorași persoane în calitate de membri ai consiliilor societăților pe acțiuni și de membri ai consiliilor de administrație ale întreprinderilor de stat.

Efectuarea auditurilor TI

Auditul diferitor sisteme TI în sectorul public este important, necesar și tot mai solicitat, reieșind din obiectivele majore ale Guvernului privind modernizarea serviciilor publice și eficientizarea activității guvernării prin intermediul tehnologiilor informaționale. În perioada raportată, Curtea de Conturi a aprobat 2 rapoarte de audit, în cadrul cărora a evaluat realizările implementării, în anii 2005-2010, a *Strategiei „Moldova Electronică”*, precum și realizarea agendei de *„e-Transformare a Guvernării”*. În urma efectuării misiunilor de audit, Guvernului și autorităților administrației publice centrale le-au fost înaintate recomandări de soluționare a unor probleme și riscuri identificate în cadrul misiunilor de audit.

Efectuarea auditurilor comune

Pentru prima dată în practica Curții de Conturi, în anul 2012 s-a efectuat un audit paralel cu o instituție omoloagă – Curtea de Conturi a Federației Ruse – asupra utilizării mijloacelor publice alocate pentru realizarea în anii 2009-2011 a Programului de colaborare economică între ambele state, inclusiv asupra livrării de produse alimentare în Federația Rusă din Republica Moldova.

Reieșind din obiectivul auditului paralel, s-a efectuat un lucru important ce ține de evaluarea executării prevederilor Programului, a actelor legislative și normative ale Republicii Moldova din domeniul reglementării de stat a exportului de produse alimentare în Federația Rusă, eficacității activității organelor de control fitosanitar, asigurării calității și inofensivității producției livrate, identificarea factorilor care afectează exporturile de produse alimentare în Federația Rusă.

În rezultatul auditului comun, au fost identificați factorii care au influențat asupra restricționării exportului de produse agricole în Federația Rusă, ulterior, de către instituțiile abilitate fiind inițiate procese de înlăturare. Ca rezultat, a crescut numărul potențialilor exportatori de produse alcoolice și de produse de origine animală, acreditați cu dreptul de export.

ACTIVITĂȚI CONEXE

Activitate juridică

Cooperarea cu organele de drept

Pe parcursul anului 2012, Curtea de Conturi a remis organelor de drept **16** materiale, în urma examinării cărora au fost pornite **7** cauze penale, iar **9** materiale se află în proces de examinare. Situațiile, precum și reacția organelor de drept, sînt expuse detaliat în Anexa nr.1 la prezentul Raport.

Reprezentarea intereselor Curții de Conturi în instanțele de judecată

În anul 2012, angajații Direcției juridice au reprezentat interesele Curții de Conturi în instanțele de judecată în **7** litigii, din care:

- 5 litigii în contencios administrativ;
- 1 litigiu în care Curtea de Conturi a fost atrasă în calitate de intervenient accesoriu;
- 1 litigiu de muncă.

Totodată, în această perioadă, nici o decizie judecătorească definitivă nu a fost adoptată contra intereselor Curții de Conturi.

Avizarea și expertiza juridică a proiectelor de acte legislative și normative în domeniul de interes pentru Curtea de Conturi

Curtea a contribuit la îmbunătățirea managementului financiar și prin intermediul avizelor sale, care privesc propunerile normative și legislative noi, sau cele de modificare. Aceste avize sînt solicitate de Parlament, Guvern, APC, fiind utilizate de autoritățile respective la definitivarea și aprobarea cadrului normativ-legislativ. Printre cele mai importante au fost:

- avizul la proiectul Legii pentru modificarea și completarea Legii Curții de Conturi nr.261-XVI din 5 decembrie 2008;
- avizul la proiectul Legii pentru completarea Legii nr.121-XVI din 4 mai 2007 privind administrarea și deținerea proprietății publice;

- avizul la proiectul Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.355-XVI din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar;
- avizul la proiectul Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.419-XVI din 22.12.2006 „Cu privire la datoria publică, garanțiile de stat și recreditarea de stat”;
- avizul la proiectul Legii pentru modificarea și completarea Codului contravențional al Republicii Moldova;
- avizul la proiectul Hotărîrii Guvernului privind salarizarea personalului ce efectuează deservirea tehnică și asigură funcționarea instanțelor judecătorești, a procuraturii și a autorităților administrației publice centrale și locale;
- avizul la proiectul Hotărîrii Guvernului privind stabilirea valorii admise a cadourilor simbolice, celor oferite din politețe sau cu prilejul anumitor acțiuni de protocol și aprobarea Regulamentului cu privire la evaluarea, evidența, păstrarea, utilizarea și răscumpărarea cadourilor;
- avizul la proiectul Hotărîrii Guvernului „Cu privire la aprobarea Programului de reformare a serviciilor publice pentru anii 2012-2015”;
- avizul la proiectul Hotărîrii Guvernului privind aprobarea Strategiei de dezvoltare în domeniul managementului finanțelor publice 2013-2020.

Resurse umane

Informație generală

Baza activității Curții de Conturi o reprezintă capitalul uman. Acesta înglobează resurse strategice, prin intermediul cărora instituția își realizează obiectivele. La 31 decembrie 2012, schema de încadrare aprobată pentru Curtea de Conturi cuprindea **160** de posturi permanente de funcționari, cu un raport de încadrare de **93%**, majorînd-se cu **8,6** puncte procentuale față de nivelul înregistrat în anul precedent. Pe parcursul anului 2012, au fost recrutate **35** de persoane și au demisionat **21** de persoane.

Indicatorul privind fluctuația cadrelor a constituit **14,2%**, din care **4,75%** - în rezultatul pensionării.

Gradul de acoperire cu personal în ultimii 3 ani

Anul	Nunărul total (unit.)	Efectiv angajați (pers.)	Pondere (%)
2010	150	140	93

2011	160	135	84,4
2012	160	148	93

Capitalul uman în cadrul Curții de Conturi este divizat în mai multe categorii de angajați, ponderea cea mai semnificativă deținând-o personalul de audit (72%). Pentru anul 2012, se prezintă următoarea configurație a divizării pe funcții a personalului Curții de Conturi:

Distribuția pe categorii de funcții a numărului efectiv de angajați (pers.)

Categorii	2010	Pondere (%)	2011	Pondere (%)	2012	Pondere (%)
personal de audit	108	72,00	93	74,47	101	71,63
personal de specialitate	28	14,67	22	15,60	29	20,57
personal de suport	14	7,33	12	9,93	11	7,80
total	150	94,00	127	100,00	141	100,00

Diferențierea pe funcții de management și de execuție este prezentată în figura de mai jos.

Personal angajat în anul 2012, pe categorii de activități (%)

Indicatori	Categorii	Pondere (%)
personal antrenat în activitatea de audit	<i>funcție de conducere</i>	14,78
	<i>funcție de execuție</i>	75,65
personal antrenat în activitatea de suport	<i>funcție de conducere</i>	0,9
	<i>funcție de execuție</i>	8,67

Echilibrul de gen

Curtea de Conturi ține cont de principiul egalității șanselor, oferind tuturor angajaților săi perspective egal dimensionate de dezvoltare în toate activitățile instituției. Ponderea cea mai mare o deține sexul feminin (60,1 %). Astfel, distribuția de gen înregistrează următoarea configurație:

Raporturile de gen în cadrul instituției (pers.)

Genul	2010	2011	2012
femei	87	79	89
bărbați	63	56	59
total	150	135	148

Diagrama prezentată în continuare indică procentajul personalului de sex masculin și de sex feminin, pe niveluri de responsabilitate, la 31 decembrie 2012.

Distribuția pe gen a categoriilor de funcții (pers., %)

Categoriile de funcții	femei	bărbați
șefi și șefi adjuncți de subdiviziune	17	8
personal de audit	56	32
personal de specialitate	13	4
personal de suport	1	10
total	87	54

Profilul de vîrstă pe categorii de angajați

În procesul desfășurării activității, Curtea de Conturi pune accentul pe profesionalism și experiență, dar și pe valorificarea potențialului tinerilor specialiști. Astfel, personalul instituției numără atât persoane cu experiență, cât și tineri, angajați recent în câmpul muncii. Distribuția personalului pe profil de vîrstă este relativ uniformă. O imagine detaliată a distribuției pe vîrste în dinamică în ultimii 3 ani este prezentată în tabelul de mai jos.

Profilul de vîrste pe categorii (pers.)

Vîrsta	2010	2011	2012
< 30	42	27	37
31-40	56	30	36
41-50	15	26	30
51-60	20	36	35

> 60	7	16	10
total	140	135	148

Dezvoltarea profesională

Profesia de auditor necesită o **formare continuă**, personalul urmînd să fie inițiat cu evoluțiile din domeniu și să poată dobîndi noi competențe. În conformitate cu Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, Curtea de Conturi oferă anual, în medie, **40 de ore** (cinci zile) de formare profesională pentru fiecare auditor.

Curtea de Conturi a depășit pragul stabilit pentru formarea profesională a personalului de audit, ceea ce indică importanța acordată dezvoltării profesionale a colaboratorilor instituției.

Astfel, în perioada de raportare, personalul de conducere din cadrul subdiviziunilor de audit a beneficiat, în medie, de **80 de ore** de formare profesională pe an, iar personalul de execuție – de **52 de ore**. Accentul principal a fost pus pe instruirea tinerilor angajați, astfel încît aceștia să-și poată dezvolta capacitățile profesionale.

Alte activități

Patronarea școlii-internat

În conformitate cu Lista nominală a patronilor instituțiilor rezidențiale de întreținere și educație a copiilor și instituțiilor sociale, aprobată de către Guvern la 28.06.2005, Curtea de Conturi patronează Școala-internat auxiliară din or. Bălți - internat ce găzduiește copii cu dezabilități. Pe parcursul anului 2012, Curtea de Conturi a continuat să întreprindă, în măsura posibilităților, acțiuni de caritate.

Tradițional, în anul 2012 colaboratorii Curții de Conturi au venit cu donații benevole, colectînd fonduri pentru a procura cadouri destinate elevilor Școlii-internat auxiliare din or. Bălți, cu ocazia festivităților de început și de încheiere a anului școlar, sărbătorilor de Crăciun.

Spartachiada angajaților în serviciul public

În luna iunie 2012, reprezentanții Curții de Conturi au participat la ediția a IX-a a Spartachiadei Asociației Sindicale Teritoriale Chișinău, organizată de

Federația SINDASP, care reprezintă un centru sindical național ramural, ce reunește 41 de organizații-membre: 35 de asociații sindicale teritoriale și 6 asociații sindicale ramurale. Numărul membrilor de sindicat constituie 33786, întruniți în 1416 organizații sindicale primare. Federația SINDASP promovează principiile fundamentale ale mișcării sindicale: unitate în acțiuni, solidaritate, democrație.

Spartachiadele anuale ale lucrătorilor din serviciul public au tradiții frumoase, iar ca scop - menționarea celor mai activi participanți. Curtea de Conturi a fost premiată cu distincția celor mai organizați și disciplinați sportivi din serviciul public - Statuia de cristal, în memoria dlui Nicolae Barbieru, fondatorul acestor reuniuni sportive. Rezultatele probelor sportive ale Spartachiadei au poziționat echipa Curții de Conturi pe locul de vîrf la proba ridicarea greutăților.

Acțiunea de înverzire a plaiului

Curtea de Conturi a participat, în luna octombrie 2012, la acțiunea națională „Un arbore pentru dăinuirea noastră”. Colaboratorii instituției au plantat pe teritoriul Gospodăriei silvice Călărași circa 10 000 de puieți de stejar, pe o suprafață de 2 ha.

Acțiunea națională „Un arbore pentru dăinuirea noastră” a fost lansată în anul 1995, prin Decretul Președintelui Republicii Moldova de atunci dl Mircea Snegur. Conform Hotărîrii Guvernului nr.1469 - 1059/3 din 15.10.2012 și în baza Planului de acțiuni privind desfășurarea Zilei naționale de înverzire a plaiului, la 27 octombrie 2012, în republică au fost organizate lucrări de plantare și înverzire a terenurilor, salubritate a parcurilor, scuarurilor, zonelor de protecție a apelor, râurilor și bazinelor acvatice.

COLABORARE INTERNAȚIONALĂ

Organizații de profil

Potrivit legii organice, Curtea de Conturi poate să participe la activitatea organismelor internaționale de specialitate și să devină membru al acestora. În acest context, pe plan internațional, în anul 2012, Curtea de Conturi a desfășurat activități în calitate de membru al următoarelor organizații, asociații și consilii profesionale internaționale de profil:

Organizația Internațională a Instituțiilor Supreme de Audit (membru din 1994)

Organizația Europeană a Instituțiilor Supreme de Audit (membru din 1994)

Asociația Instituțiilor Supreme de Audit, care au în comun utilizarea limbii franceze (membru din 2008)

Consiliul conducătorilor organelor supreme de control financiar din statele membre ale CSI (membru din 2000)

În cadrul schimbului de experiență și bune practici în domeniul auditului extern, reprezentanții Curții de Conturi au participat la evenimentele internaționale organizate de:

INTOSAI

- Reuniunea anuală a Grupului de lucru privind indicatorii-cheie naționali (ICN), organizată de Instituția Supremă de Audit a Letoniei la Riga;
- Reuniunea anuală a sub-comitetului cu genericul „Promovarea activităților de consolidare a capacităților ISA” (Tokyo, Japonia);
- Congresul internațional privind justiția, guvernarea și legea pentru asigurarea durabilității mediului” (La Rio, Brazilia);
- Întrunirea anuală a Grupului de lucru privind datoria publică (Helsinki, Finlanda);
- Seminarul cu tema „Auditul parteneriatului public privat” (Haga, Olanda).

EUROSAI

- Conferința internațională cu genericul „Managementul eficient în sectorul public: rolul ISA” (Tbilisi, Georgia);
- Reuniunea Grupului operativ privind auditul fondurilor alocate pentru combaterea efectelor calamităților naturale sau a dezastrelor (Wrocław, Polonia);
- Seminarul „Auditul de mediu privind pescuitul durabil și gestionarea pădurilor” (Oslo, Norvegia);
- Seminarul „Aplicarea instrumentelor software în audit” (Praga, Cehia);
- Întrunirea anuală a Grupului de lucru privind auditul de mediu (Ayia Napa, Cipru).

Consiliul conducătorilor organelor supreme de control financiar din statele membre ale CSI:

- Reuniunea anuală a Grupului de lucru pentru elaborarea standardelor de control financiar de stat pentru organele supreme de control financiar din statele membre ale CSI (Astana, Kazakhstan);
- Grupul de lucru pentru elaborarea standardelor în domeniul auditului financiar public pentru statele membre ale CSI (Bișkek, Kyrgyzstan);
- Sesiunea XII a Consiliului conducătorilor organelor supreme de control financiar din statele membre ale CSI (Cholpon-Ata, Kîrgîzstan);
- Ședința Grupului de experți pentru indicatorii-cheie naționali pe lângă Consiliul conducătorilor organelor supreme de control financiar din statele membre ale CSI (Chișinău, Moldova).

Un eveniment aparte la acest capitol a fost cea de-a cincea ședință a Grupului de experți pentru indicatorii-cheie naționali pe lângă Consiliul conducătorilor organelor supreme de control financiar din statele membre ale Comunităților Statelor Independente. Evenimentul, care a avut loc în luna mai 2012, a fost găzduit de către Curtea de Conturi a Republicii Moldova. La ședință au fost prezenți reprezentanții instituțiilor supreme de audit din Republica Moldova, Federația Rusă, Ucraina, Republica Belarus, Republica Kîrgîzstan, Republica Kazakhstan și Republica Tadjikistan.

Reprezentanții Curții de Conturi au participat, de asemenea, la un șir de întruniri internaționale:

- Atelierul de lucru „Audit al Performanței”, organizat de către Centrul de Excelență în Finanțe (Ljubljana, Slovenia);

- Seminarul internațional cu genericul „Relațiile dintre instituția supremă de audit și Parlament – modalități de îmbunătățire a performanței”, organizat de ISA a Armeniei (Erevan, Armenia);
- Vizita de lucru la Parlamentul Suediei, în cadrul deplasării delegației CCRM la Stockholm (Stockholm, Suedia).
- Vizita de lucru la Oficiul Suprem de Audit al Republicii Polonia (Varșovia, Polonia).

Pe parcursul anului 2012, Curtea de Conturi a prezentat rapoarte naționale, informație pentru diverse chestionare, remise către organizațiile internaționale INTOSAI, EUROSAI, AISCCUF și Consiliul conducătorilor organelor supreme de control financiar din statele membre ale CSI, pe următoarele subiecte: guvernarea națională și auditul național; rolul ISA privind protejarea durabilității pe termen lung a politicilor de finanțare, indicatorii - cheie.

Cooperare bilaterală

Oficiul Național de Audit al Suediei (ONAS)

În perioada 24-27 septembrie 2012, la Stockholm, Suedia, a avut loc ultima ședință a Comitetului de coordonare privind implementarea celui de-al II-lea Acord de cooperare CCRM – ONAS, evenimentul fiind organizat și în contextul negocierii unui nou Proiect de cooperare.

În cadrul ședinței a fost făcut bilanțul activităților realizate în cadrul Proiectului de cooperare CCRM – ONAS pentru anii 2010-2012, precum și al succeselor înregistrate.

La finele anului 2012 a avut loc unul dintre cele mai importante evenimente ale anului 2012 - semnarea Memorandumului privind noul *Proiect de cooperare (sub formă de asistență tehnică) între CCRM și ONAS pentru anii 2013-2015*.

Scopul general al proiectului este obținerea sustenabilității în calitate de instituție supremă de audit și a unui audit al regularității în conformitate cu Standardele Internaționale ale Instituțiilor Supreme de Audit (ISSAI).

Viitoarea cooperare este axată pe suportul ONAS în domeniul efectuării auditurilor financiare/ale regularității, în conformitate cu standardele ISSAI. În premieră, în cadrul noului Proiect de cooperare, Curtea de Conturi își va asuma rolul de lider și promotor, participând activ la planificarea și implementarea activităților planificate.

Lansarea Proiectului de înfrățire (Twinning)

Un alt eveniment important al anului 2012 a fost lansarea negocierilor cu privire la semnarea unui acord de colaborare în cadrul unui viitor Proiect Twinning, cu

suportul Comisiei Europene. În cadrul Proiectului, Curtea de Conturi va beneficia de suport în consolidarea performanței și impactului activității instituției, în conformitate cu scopurile și obiectivele stipulate în PDS pentru anii 2011-2015.

Obiectivul general constă în „îmbunătățirea responsabilității și managementului finanțelor publice în Republica Moldova prin consolidarea capacității de audit extern, în conformitate cu standardele internaționale recunoscute și cu cele mai bune practici europene”.

Pe parcursul anului 2012 a fost elaborată Fișa Proiectului de înfrățire (Twinning), aceasta fiind remisă Comisiei Europene pentru examinare și lansare a procedurii de selectare a instituțiilor care vor acorda asistență tehnică Curții de Conturi.

Cooperarea cu Banca Mondială

În vederea consolidării funcției de audit public extern în Republica Moldova, în perioada anului 2012, Curtea de Conturi a lansat către Banca Mondială solicitarea de Finanțare prin grant (GFR). Similar altor proiecte, scopul viitoarei cooperări este de a susține Curtea de Conturi în implementarea obiectivelor Planului de Dezvoltare Strategică pe anii 2011-2015.

În acest context, obiectivul grantului urmează a fi realizat prin activitățile care vizează:

- dezvoltarea și implementarea noilor metodologii pentru auditurile financiare și ale performanței bugetului de stat, bugetului asigurărilor sociale de stat și fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, în urma mai multor reforme realizate recent de către Guvern;
- consolidarea resurselor umane și sistemelor de performanță pentru dezvoltarea eficientă și antrenarea resurselor umane în misiuni de audit;
- sporirea capacității de a realiza un audit eficient al sistemelor de tehnologii informaționale (IT) și obținerea competențelor specializate pentru a efectua alte tipuri de audit în domeniul IT;
- dezvoltarea Sistemelor de control al calității.

Cooperarea cu SIGMA și TAIEX

În anii de referință, Curtea de Conturi a avut comunicări cu experții SIGMA, organism internațional care este interesat în acordarea de asistență Curții privind consolidarea capacităților instituționale, în perioada de pînă la lansarea Proiectului Twinning. De asemenea, cu suportul TAIEX, reprezentanți ai Curții de Conturi, în comun cu funcționari ai Parlamentului RM, urmează să efectueze vizite de studiu, în vederea acumulării bunelor practici existente în alte țări dezvoltate privind relațiile dintre Instituția Supremă de Audit și Parlament.

ASIGURAREA TRANSPARENȚEI

O democrație funcțională nu poate fi asigurată fără două elemente-cheie: accesul la informațiile de interes public și transparența decizională. Prin transparență putem înțelege furnizarea în mod deschis, explicit și oportun, de către autoritățile publice, a tuturor informațiilor privind strategiile, procedeele de evaluare, procedurile și deciziile de politică, în vederea informării publicului larg. Accesul la informația de interes public este parte integră dintr-un „aquis” democratic, pe care orice țară care tinde spre o guvernare responsabilă îl aplică într-o măsură cât mai mare. Definiția de acces la informație de interes public poate fi formulată drept posibilitatea oricărei persoane de a obține informații aflate în posesia instituțiilor statului.

Promovarea dreptului de acces la informație și transparența activității CCRM este unul din obiectivele-cheie ale instituției, realizat în practică prin intermediul Serviciului relații publice și imagine, prin diferite modalități de cooperare cu societatea civilă și mass-media.

Consiliul consultativ

Consiliul consultativ pe lângă Curtea de Conturi este organul consultativ permanent, instituit la 10.03.2009 și format din specialiști calificați, savanți din diferite domenii, din cadrul administrației publice de profil, precum și din domeniul academic, care are rolul de a interveni prin consultanță din exterior în domeniile, principiile și metodele de activitate a Curții.

La finele anului 2012 s-a desfășurat ședința Consiliului consultativ, în cadrul căreia au fost discutate unele subiecte de o importanță majoră pentru activitatea Curții de Conturi. Problemele abordate s-au referit la „Conceptul programului activității de audit a Curții de Conturi”, făcându-se detalieri privind procedura de elaborare a Programului pe anul 2013, precum și activitățile de audit planificate pentru perioada respectivă.

De asemenea, în cadrul ședinței s-a analizat procesul de „Asigurare a transparenței în procesul decizional; promovare a dreptului de acces la informație în cadrul activității Curții de Conturi”, cu referire la succesele înregistrate de instituție în domeniul transparenței și cooperării cu diferiți membri ai societății civile, reprezentanți mass-media.

Un alt subiect abordat în cadrul ședinței Consiliului a fost „Aspectele privind procesul de monitorizare a executării cerințelor și implementării recomandărilor Curții de Conturi”, fiind expuse problemele cu care se confruntă CCRM în procesul de monitorizare a implementării recomandărilor de audit. De asemenea, în cadrul ședinței a fost aprobată redacția nouă a Regulamentului Consiliului consultativ pe lângă Curtea de Conturi.

Cooperarea cu societatea civilă

La 5 martie 2008 a fost semnat Memorandumul privind cooperarea între Curtea de Conturi și organizațiile societății civile în domeniul implementării prevederilor Planului de Acțiuni Republica Moldova - Uniunea Europeană, ale Acordurilor de cooperare încheiate între Curtea de Conturi și instituțiile similare din statele membre ale UE; prevenirii și combaterii eficiente a fraudelor și a altor infracțiuni ce afectează fondurile naționale și internaționale; asigurării transparenței activității de control/audit public extern al Curții de Conturi; creării unui mecanism eficient de susținere de către societatea civilă a politicii de stat, orientată spre perfecționarea sistemului unic al controlului financiar în Republica Moldova.

Centrul analitic independent Expert-Grup

Centrul analitic independent Expert-Grup, cu suportul CCRM, a elaborat în anul 2012 două sinteze:

- „Despre cum se pierd banii publici: Monitorizarea îndeplinirii recomandărilor Curții de Conturi pe anul 2012”;
- „Despre cum se pierd banii publici: Sinteza rapoartelor Curții de Conturi publicate în trimestrul III, anul 2012”.

Obiectivul acestor rapoarte a fost de a sensibiliza opinia publică referitor la nivelul scăzut de implementare a recomandărilor CCRM, de a impulsiona organele responsabile de managementul entităților verificate să reacționeze la concluziile alarmante, prezentate în rapoartele Curții de Conturi.

Institutul de Politici Publice

În anul 2012 au demarat negocierile privind lansarea unei colaborări a Curții de Conturi cu Institutul de Politici Publice în cadrul Proiectului „Recomandările Curții de Conturi – instrument de eficientizare a utilizării banilor publici”, cu suportul Fundației Soros - Moldova. Scopul Proiectului este de a contribui la creșterea eficienței utilizării mijloacelor financiare publice prin sporirea nivelului de implementare a recomandărilor CCRM și responsabilizarea instituțiilor și persoanelor vizate în rapoartele Curții de Conturi.

Parlamentul Tinerilor

Un grup al Forumului național legislativ de tineret - Parlamentul Tinerilor a efectuat o vizită de studiu la Curtea de Conturi a Republicii Moldova, în iulie

2012. Vizita tinerilor parlamentari a demarat cu o excursie informativă prin sediul instituției supreme de audit din țară.

În sala de ședințe a CCRM, tinerii parlamentari au avut ocazia să „intre în pielea” membrilor Plenului, ocupându-le fotoliile timp de câteva ore. La ședința de studiu comună Curtea de Conturi - Parlamentul Tinerilor au participat membrii CCRM, șefii Direcțiilor și Serviciilor Curții de Conturi. Tinerii vizitatori au avut ocazia să pună întrebări, cele mai discutate teme fiind atribuțiile instituției, aplicarea acestora în practică, activitatea de audit, soarta hotărârilor CCRM etc. Un capitol aparte al comunicării în cadrul vizitei tinerilor parlamentari l-a constituit discuțiile despre importanța colaborării dintre Legislativ și Curtea de Conturi.

Parlamentul Tinerilor este coordonat de Institutul Tineretului Guvernator în parteneriat cu Parlamentul RM și activează în baza unui regulament propriu de autogovernare.

Accesul la informație

Promovarea hotărârilor și rapoartelor

Programul de activitate a Curții de Conturi pe anul curent și documentele pe anii precedenți sînt amplasate, pentru accesare publică, pe pagina electronică oficială a CCRM. De asemenea, la începutul anului, pe pagina electronică se face publică lista ședințelor Curții de Conturi, care este actualizată în caz de modificare.

Conform Legii Curții de Conturi, art. 34 alin. (7), „Rapoartele de audit, precum și hotărârile Curții de Conturi asupra acestora se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în decurs de 15 zile de la data aprobării/ adoptării.” Concomitent, toate hotărârile și rapoartele CCRM, după publicarea în Monitorul Oficial, sînt amplasate pe pagina electronică a Curții de Conturi, în două limbi – română și rusă. Pe pagina electronică, în cazul fiecărei hotărâri, este afișată situația privind executarea cerințelor și implementarea recomandărilor înaintate după examinarea raportului de audit respectiv.

Lista actualizată a hotărârilor Curții de Conturi, adoptate în ultimele 3 luni, este amplasată, de asemenea, în revista specializată - Buletinul trimestrial al Curții de Conturi. Revista este remisă tuturor autorităților publice centrale, reprezentanților societății civile etc.

Ședințe plenare deschise

Legea privind transparența în procesul decizional nr. 239-XVI din 13.11.2008 prevede în art. 13 alin. (1): „Ședințele din cadrul autorităților publice privind luarea de decizii sînt publice, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.”

În Regulamentul cu privire la organizarea și desfășurarea ședințelor Plenului Curții de Conturi se prevede că „Ședințele Plenului sînt publice, la ședințe pot participa reprezentanții mass-media, cu excepția ședințelor la care se examinează materiale cu caracter secret”.

Anunțul despre desfășurarea ședințelor se amplasează pe pagina web, la sediul instituției și, de asemenea, se remite reprezentanților mass-media și societății civile. La ședințe sînt prezenți în permanență reprezentanții posturilor TV, de radio, agențiilor de știri, ziarelor și revistelor (de la 5 pînă la 15 surse mass-media, în dependență de interesul manifestat față de subiectul abordat).

Transmiterea în direct a ședințelor plenare

Curtea de Conturi promovează o politică de transparență și de deschidere maximală către societatea civilă și reprezentanții mass-media. Pe parcursul ultimului an au fost și sînt întreprinse continuu acțiuni în scopul extinderii arealului de răspîndire a informației rezultate din activitatea nemijlocită a instituției.

Din luna septembrie 2011, ședințele plenare ale CCRM sînt transmise în eter direct prin intermediul rețelei Internet, pe portalul www.privesc.eu. În așa mod au fost transmise peste 30 de ședințe. De regulă, fiecare ședință plenară este privită în regim on-line, în medie, de 7-8 mii de utilizatori Internet. Înregistrările ședințelor sînt stocate pe site-ul www.privesc.eu, în compartimentul „Arhivă”, și pot fi vizualizate de orice doritor și după desfășurarea ședinței.

Sînt utilizate pe larg și rețelele de socializare, sursele Internet populare, cum ar fi www.facebook.com, www.youtube.com, unde se plasează înregistrările video complete ale ședințelor Curții de Conturi sau comunicatele și anunțurile pentru reprezentanții mass-media și societatea civilă.

Conlucrarea cu mass-media

Transparența activității Curții de Conturi este asigurată prin mai multe metode și surse disponibile. Reprezentanții mass-media recepționează informația oficială despre ședințele, hotărîrile, rapoartele, noutățile și evenimentele de interes public ale instituției prin intermediul poștei electronice. Informațiile menționate, de asemenea, sînt plasate cu regularitate pe pagina electronică a instituției și pot fi accesate de orice doritor.

Instituția supremă de audit conlucrează eficient cu toate sursele mass-media, delegînd frecvent și operativ, la solicitare, reprezentanți pentru a participa la diferite mese rotunde, dezbateri, interviuri, alte emisiuni informativ-analitice la posturile TV și de radio. De asemenea, instituția oferă în permanență informația solicitată de presa scrisă și electronică, în cadrul realizării interviurilor și diferitor materiale analitice.

Pagina electronică

Varianta nouă a paginii electronice a Curții de Conturi a fost lansată la începutul anului 2012. Proiectul s-a realizat în conformitate cu prevederile și cerințele față de paginile electronice ale autorităților publice, stipulate în Hotărîrea Guvernului privind paginile oficiale ale autorităților administrației publice în rețeaua Internet nr. 668 din 19.06.2006.

Pagina electronică a instituției este menținută și actualizată în permanență. Pe ea sînt plasate Hotărîrile și Rapoartele CCRM, aprobate în cadrul ședințelor. De asemenea, pagina web conține toată informația necesară: telefoanele de contact, zilele de audiență, comunicatele și știrile oficiale ale instituției, cadrul legal etc.

Panoul informativ electronic

Printre inovațiile de ultimă oră în domeniul transparenței și accesului la informații este și utilizarea unui panou informativ de tip nou, digital - proiect realizat cu suportul Băncii Mondiale. Panoul informativ electronic, amplasat în fața sediului Curții de Conturi, reprezintă un ecran de tip „touchscreen”, care conține informație utilă pentru utilizatori în trei limbi – română, rusă, engleză. Acest mijloc de informare facilitează accesul la informație pentru cetățeni.

Editarea publicațiilor specializate

Cu suportul partenerului extern pentru dezvoltarea internațională (Oficiul Național de Audit al Suediei), Curtea de Conturi a editat revista de specialitate Buletinul Informativ. Revista inserează materiale informative, analitice din domeniul auditului, noutăți ale CCRM, evenimente, decizii etc. Buletinul Informativ a fost remis autorităților publice centrale, instituțiilor publice, instituțiilor de învățămînt superior, reprezentanților societății civile, ambasadelor și consulatelor străine etc.

Anual, Curtea de Conturi scoate de sub tipar Raportul anual asupra administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și a patrimoniului de stat. Materialul prezentat în revistă este o sinteză analitică a constatărilor și recomandărilor de audit aferente exercițiului bugetar expirat și se remite autorităților publice centrale, instituțiilor publice, reprezentanților societății civile.

Colaborarea cu publicațiile internaționale de profil

În calitate de membru al INTOSAI, Curtea de Conturi a colaborat, pe parcursul anului 2012, cu publicațiile de profil ale acestei structuri, plasînd știri, fotografiile, articole tematice în revista International Journal of Government Auditing, precum și în Publicația Aniversară dedicată jubileului de 60 de ani de la fondarea INTOSAI.

Experiența Curții de Conturi în domeniul promovării transparenței și accesului la informații este înalt apreciată de diverse organisme internaționale. În cadrul vizitei

de lucru efectuate în octombrie 2012 la Curtea de Conturi de către delegația de parlamentari suedezi, reprezentanții Parlamentului Suediei au apreciat înalt activitatea Curții de Conturi în domeniul asigurării transparenței și accesului la informație.

GESTIUNE FINANCIARĂ

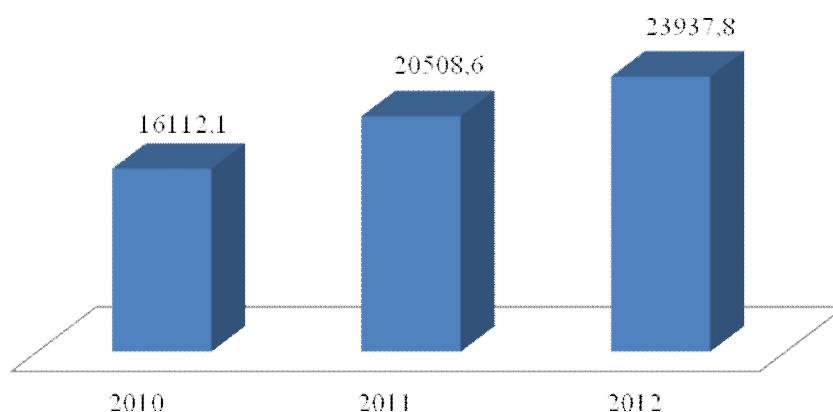
Execuția bugetului Curții de Conturi

În conformitate cu Legea Curții de Conturi, Curtea își estimează costurile activității sale și planifică propriul buget anual, acesta fiind remis pentru aprobare Parlamentului, care, la rândul său, după aprobare, îl transmite Guvernului, pentru includerea în proiectul legii bugetare anuale.

Potrivit art.8 alin.(1), lit.a) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008, raportul financiar de executare a bugetului propriu din exercițiul bugetar expirat, aprobat, este prezentat Parlamentului.

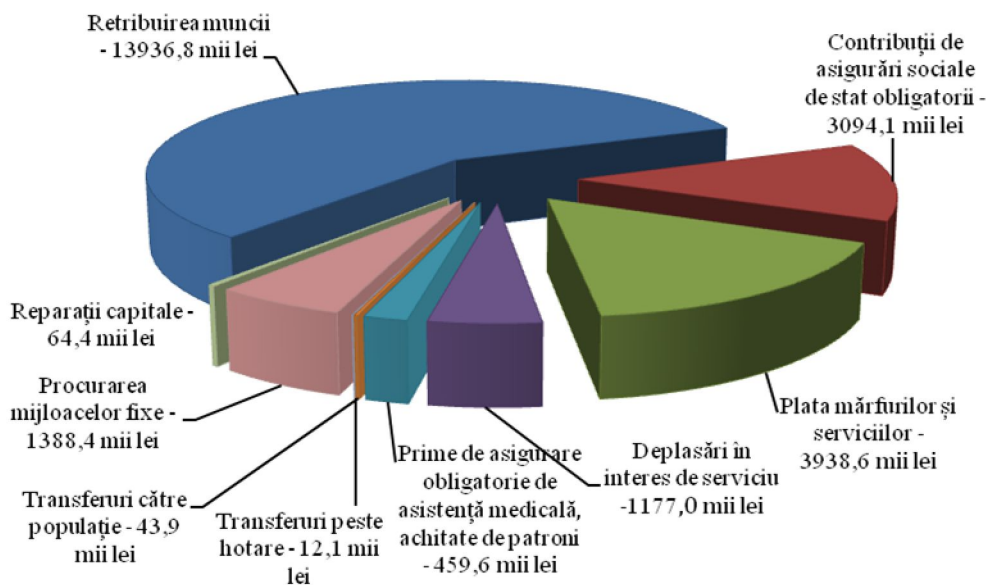
Pentru anul 2012, în conformitate cu Legea bugetului de stat pe anul 2012 nr.282 din 27.12.2011, Curții de Conturi i-au fost aprobate 27057,8 mii lei, care, în rezultatul rectificării bugetului, s-au diminuat pînă la 23937,8 mii lei.

Evoluția cheltuielilor de la componenta de bază pentru întreținerea instituției (mii lei)

În anul 2012, rata globală de execuție a bugetului a fost de 23811,0 mii lei, ceea ce constituie 99,5 %, sau cu o diminuare de 126,8 mii lei față de bugetul rectificat.

Structura cheltuielilor pentru întreținerea Curții de Conturi (mii lei)

Ponderea cea mai mare în totalul cheltuielilor bugetului Curții de Conturi o dețin cheltuielile pentru retribuirea muncii personalului și achitarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii și a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, achitate de patroni – 72%, fiind urmate de cheltuielile pentru plata mărfurilor și serviciilor – 16,4 %.

COOPERAREA CU PARLAMENTUL

Activitatea de audit a Curții de Conturi are drept scop oferirea de informații obiective și independente, pentru a sensibiliza Parlamentul, Guvernul, organele abilitate și societatea civilă asupra momentelor vulnerabile și iregularităților sistemice, care periclitează stabilitatea și bunăstarea fiecărui cetățean în parte și ale statului per ansamblu. În calitate de auditor extern, Curtea de Conturi joacă rolul de gardian independent al intereselor financiare ale cetățenilor Republicii Moldova și contribuie la îmbunătățirea gestiunii financiare a țării.

La etapa actuală de dezvoltare a Republicii Moldova, reformele preconizate oferă oportunități deosebite de perfecționare a gestiunii financiare. În acest context, dialogul deschis și transparent între actorii implicați în proces este de o importanță majoră, pentru a aprecia just obiectivele și acțiunile preconizate.

Interacțiunea dintre CCRM și Parlament

- Numirea Președintelui și a membrilor Curții de Conturi de către Parlament
- Solicitarea de către Parlament a efectuării unor audituri
- Aprobarea bugetului independent al Curții de Conturi de către Parlament
- Raportarea Curții de Conturi către Parlament
- Studierea Rapoartelor anuale și a Rapoartelor separate de către Parlament
- Comunicarea continuă dintre ISA și Parlament

Rapoarte prezentate de către Curtea de Conturi Parlamentului

- *Anual, către 15 martie* - Raportul financiar de executare a bugetului propriu din exercițiul bugetar expirat;
- *Anual, către 10 octombrie* - Raportul asupra administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și patrimoniului public, care se examinează în comisie și în ședința plenară a Parlamentului.

Curtea de Conturi prezintă Parlamentului și *alte rapoarte* pe care le consideră oportune pentru examinare.

În termen de 3 zile lucrătoare din momentul semnării hotărârii, rapoartele de audit și hotărârile Curții de Conturi se remit în adresa entităților supuse auditului, instituțiilor indicate în hotărâre la capitolul monitorizarea executării cerințelor și implementării recomandărilor Curții de Conturi.

Astfel, în anul 2012 au fost semnate 35 de hotărâri și aprobate 51 rapoarte de audit, remise – 824 de scrisori, *inclusiv 42 de scrisori - Parlamentului.*

Preluarea bunelor practici de cooperare ISA - Parlament

Vizita delegației CCRM la Stockholm

O delegație a Curții de Conturi a Republicii Moldova a vizitat Oficiul Național de Audit al Suediei în septembrie 2012. La Stockholm a avut loc ședința Comitetului de coordonare pentru implementarea Proiectului de cooperare pentru dezvoltare instituțională dintre CCRM - ONAS. Evenimentul a fost organizat în contextul negocierii noului Proiect de cooperare dintre ISA ale celor două state.

În cadrul vizitei efectuate la Stockholm, delegația CCRM a fost invitată la sediul Parlamentului Suediei, unde a avut întâlniri cu membrii Comisiei parlamentare pentru cooperare cu Parlamentul Moldovei. Au fost puse în discuție modalitățile de cooperare parlamentară dintre Moldova și Suedia, precum și de dezvoltare a relațiilor, comunicării și colaborării dintre Parlament și ISA.

Delegația Parlamentului suedez la Curtea de Conturi

În luna octombrie 2012, o delegație de parlamentari suedezi a efectuat o vizită de lucru la Curtea de Conturi a Republicii Moldova. Delegația Parlamentului (Riksdag) Regatului Suediei a fost condusă de Gunnar Andren, membru al Parlamentului Suediei. Vizita s-a efectuat în cadrul Programului de cooperare parlamentară între Regatul Suediei și Republica Moldova.

În cadrul vizitei la Curtea de Conturi, parlamentarii suedezi au pus în discuție diverse subiecte axate pe activitatea instituțiilor supreme de audit și a Legislativelor celor două state, modalitățile de cooperare dintre ISA și Parlament, transparența și mediatizarea activității ISA.

Întrevederea delegației CCRM-ONAS cu conducerea Parlamentului

În luna decembrie 2012, o delegație comună a Curții de Conturi a Republicii Moldova și a Oficiului Național de Audit al Suediei a avut o întrevedere cu Președintele Parlamentului Republicii Moldova dl Marian Lupu și cu președinții unor comisii parlamentare permanente.

În cadrul întrevederii s-au discutat un șir de subiecte, printre care cooperarea de durată dintre cele două instituții supreme de audit ale Republicii Moldova și Suediei, modalitățile de dezvoltare a relațiilor de colaborare și comunicare dintre CCRM și Parlament etc.

Președintele Parlamentului Republicii Moldova a subliniat importanța relațiilor de colaborare dintre cele două țări, atât la nivelul instituțiilor supreme de audit, cât și la cel al Legislativelor celor două state, apreciindu-le drept prioritare, productive și foarte eficiente. Marian Lupu a apreciat profesionalismul și dedicația colectivului CCRM și a Președintelui instituției, reiterând importanța asigurării continuității activității instituției supreme de audit din țară. Președintele Parlamentului Republicii Moldova a solicitat sugestii și propuneri din partea experților suedezi în

domeniul îmbunătățirii relațiilor de colaborare dintre Legislativ și Curtea de Conturi, pentru a spori impactul și eficiența activității instituției supreme de audit. De asemenea, dl Marian Lupu a salutat ideea parvenită din partea celor două instituții supreme de audit de a elabora un Regulament de colaborare dintre CCRM și Parlament, cu proceduri și detalieri concrete, pentru a spori eficiența conlucrării, acest obiectiv fiind inclus, spre relaizare, în Fișa Twinning.

PERSPECTIVE ȘI PROVOCĂRI

Pentru anul 2013, Curtea de Conturi își propune să asigure continuitate eforturilor de implementare a obiectivelor prevăzute în Planul de Dezvoltare Strategică pe anii 2011-2015, în vederea consolidării instituției și creșterii nivelului de profesionalism și competență a ISA, conformării la standardele internaționale și preluării celor mai bune practici din domeniul auditului public extern.

Realizarea acestor deziderate va fi facilitată de implementarea obiectivelor și activităților prevăzute în proiectele de colaborare cu trei parteneri de dezvoltare: ONAS, Banca Mondială, Comisia Uniunii Europene. Cu suportul experților internaționali, vor fi efectuate audituri-pilot ale performanței/ de sistem în domenii semnificative, cum ar fi performanța administrării veniturilor publice, investițiilor capitale, sistemului de stat de pensionare etc.

O altă provocare pentru anul 2013 este elaborarea de către Curtea de Conturi a bugetului fundamentat pe program, care include indicatori de performanță. Prin instituirea acestora, vor putea fi măsurate rezultatele obținute de CCRM întru realizarea obiectivelor strategice ale instituției și a obiectivelor stabilite în programul anual de activitate, precum și pentru a asigura principiul cost-eficienței în exercitarea auditului extern.

Prin intermediul indicatorilor de performanță, se va asigura:

- Informarea Parlamentului despre raportul dintre realizările efective ale Curții de Conturi și realizările planificate, precum și furnizarea către părțile interesate a informațiilor privind performanțele Curții de Conturi;
- Acordarea suportului conducerii instituției în procesul decizional, cu atenționarea asupra aspectului eficienței.

La capitolul provocări de viitor urmează a fi menționată definitivarea implementării și utilizarea datelor/rapoartelor din Sistemul de înregistrare a timpului, în scopul îmbunătățirii organizării resurselor umane și financiare, necesare pentru desfășurarea activității de audit.

Pentru a-și exercita cu succes atribuțiile și întreg mandatul de audit, Curtea de Conturi depune eforturi susținute întru eficientizarea și sporirea eficacității activității sale, prin dezvoltarea personalului și asigurarea profesionalismului, însă insuficiența de personal se resimte din ce în ce mai mult.

Suplimentar timpului dedicat activității de audit în vederea realizării Programului anual de audit, auditorii Curții de Conturi sînt antrenați în activitățile de dezvoltare strategică (în cadrul grupurilor de lucru pentru implementarea activităților din cadrul PDS, instruire în domeniul auditului etc.), care se realizează din contul timpului destinat auditorilor, iar pentru finalizarea în termen a misiunilor de audit și pentru definitivarea materialelor de audit angajații muncesc peste program.

Situația ar putea fi ameliorată prin majorarea etapizată a numărului de auditori, precum și prin motivarea personalului.

Curtea de Conturi va continua procesul de consolidare instituțională și de sporire a impactului asupra societății, prin aplicarea standardelor internaționale în domeniul auditului și preluarea celor mai avansate practici ale instituțiilor internaționale similare.